

גליון
**מעיונא
דמלכא**

יא

שיעורי הקדמה ללימוד
תורת החסידות
מב"ק מהן אדמו"ר שליט"א

יו"ל ע"י
מכון 'שפה ברודה'
דחסידי קאסוב

**כל הוצאות
עדיבת זהו"ל של הגליון**

נתנדב ע"י

ידידינו היקר שבמקרים
דודף צדקה וחסד בכל מאדו זהונו
בונה ומקים עולמות של תורה וחסד
איש האשכולות העושה גדולות

הרוצה בעילום שמו

לע"נ

הרה"ח מו"ה מרדכי ב"ר חיים אריה ע"ה
וזוגתו מרת טויבא רבקה בת ר' יעקב יואל ע"ה

הרה"ח מו"ה שלום נחמן ב"ר חיים ע"ה
וזוגתו מרת דבורה בת ר' משה אהרן ע"ה

והרה"ח מו"ה חיים אליהו ב"ר זאב ע"ה
וזוגתו מרת שיינדל בת ר' אלעזר ליפא ע"ה

זכות הפצת מעיינותיו של אור שבעת הימים מרן הבעל שם הק'
ותלמידיו ז"ע, יגן בעדיו שידוזה רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח ושיתברך בכל
מעשי ידיו בשפע ברכה, והצלחה בכל עסקיו, וימצא חן וחסד
בעיני אלקים ואנשים בכל הפציו, מתוך עושר
ואושר שלות הנפש והרחבת
הרעת כל ימי חייו

**כל הזכויות שמורות
לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע**

ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת
במס' 917-686-5892

או אל toraskosov@gmail.com

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

יסודות והקדמות ללימוד ספרי החסידות

משיבת התענוג מן היש' ל'אין'

שודש ויסוד התענוג הוא ב'יש' הגשמי דווקא,
ועבודת השיר בדרך זו

תקציר השיעור הקודם

דברי תורה נמשלו למים אשר אין להם סוף (אייוב יא ט), ובכל זמן שממשמשים בהם מגלים צפונות (עירובין נד.), ומשכך קצרה היריעה הקודמת להשלים את שהתחלנו בו, אודות הסוד הנפלא שהאיר המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע וממשיכי דרכו בקודש, כי מקור התענוג העולה למעלה אינו בהיכלי הקדושה כשעושים מצות ולומדים תורה לשמה באין מפריע, כי מה חידוש הוא לעבוד את ה' באין מפריע, אלא עיקר התענוג הינו דייקא מעבודה במקום המגושם והמרוחק ביותר מן הרוחניות, וכמו שאומר ה'זוהר הקדוש' (ח"א קלח.) 'אלמלא יצר הרע חדוותא דשמעתתא לא להוי', כי עיקר הזריזות והחשק בעבודה בא מצד היצר הרע שנמתק (לשון המאור עינים פרשת בראשית) בעת שמפתנו להתאוות תאוות אסורות או דברי הרשות, ואנו דוחים אותו ונדבקים בתענוג הרוחני של להתענג על ה', ובפעולתנו זו, נמצאנו מעלים את התענוג שיהיה רוחני, ומשלימים את רצון ה' להיות לו דירה בעולם הגשמי (תנחומא פרשת נשא טז). והבאנו לכל זה תימוכין והמעייין ימצאנו בגיליון העבר.

ועוד הטעמנו שם מפי ספרים וסופרים, שכשברא ה' את עולמו, לא היה שייך להכניס את כח הוי"ה שהוא גבוה ונישא לתוך עולם

ירוד כל כך, אם לא על ידי צמצום אחר צמצום, שגרם שהרוחני יתהווה להיות כצורה שלו עתה. ונתבאר גם, כי החלק המקשר בין הרוחני - כח ה'נשמה' שבמח שהיא כולה רוחנית וכיון שכך 'לא ישיגוה משיגי הגוף כלל', לבין ה'גוף' המושך כל היום לעשות רע, הוא כח ה'רוח' שבאדם, שתפקידו להיות הממוצע והמעביר בין הגשם לרוח, ושם הוא המקום שה'אין' נהפך להיות 'יש', וכן להיפך המקום שהתחתונים מחזירים לגבוה את ה'יש' לשוב אל אשר חוצבה שתהיה 'אין'.

זבירדנו שם, שכשלוּמדים תורה ומקיימים מצות בעולם הזה שמהותו קיום דבר ה' מתוך דחק והתגברות על היצר, זוכים לקחת את התורה והמצות כפי שהצטמצמו בלבוש של 'יש' - עם דינים והנהגות לחיי המעשה, ולרומם אותם לדרגת 'אין' - מחשבתו של הקב"ה ממש. ונוסיף לזה כאן, דעתה כבר לא נפלאות בעינינו דברי הר"ן הנודעים בדרשות שלו (דרוש ז) שקביעת ההלכה למעשה היא כפי הוראת גדולי עולם בהאי עלמא אף על פי שבבית דין של מעלה קבעו אחרת, על דרך מה שאמרו בתנורו של עכינאי (ב"מ נט:) שאין משגיחין בבת קול כי תורה לא בשמים הוא, משום שדווקא עבודת הברואים שמביאים את התענוג הגדול ביותר לשמים על ידי הפיכת ה'יש' הגשמי ל'אין' רוחני, להם משפט הבכורה לדעת מה רצון ה' בעולם, ולא למלאכי השרת שאין להם את הכח להביא תענוג לה' מתוך הנמיכות.

השתוקקות האדם למצוה לעשותה או שאר דברים הוא בא מהרוח, אבל מי שלבו עוצב הרוח שלו 'נכאה', פירוש, שבורה וקצה רוחו בכל דבר ואינו עושה כלל. והן הנה הדברים אשר דברנו, שלפי שרצון ה' שיעלו את ה'יש' הגשמי ויעשו ממנו 'אין' רוחני, לכך עשה את ה'רוח' שיהיה 'ממוצע' בין הרוחני - שהוא חלק הנשמה, לבין הגשמי - חלק הגוף שהוא השפל

א. נאה יהיה להוסיף על הראשונות ולציין, שאף הגאון ז"ע מהלך באורח מישור זה של המגיד ז"ע שמקור השמחה והתענוג מגיע על ידי היפוך הרע לטוב בחלק ה'רוח', כפי שהוא מפרש את שאמר שלמה המלך בחכמתו (משלי טו יג) 'לב שמח ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה': **'לב שמח' - מי שלבו שמח בעמלו. 'טיב פנים' - שלו. 'ובעצב לב' - כי**

כפיית ההר כגיגית, נעשתה על ידי כפייה באהבה

ליתרון ותוספת על הדברים, בנותן טעם להביא עוד פירוש נפלא בדרך זו מהרב בעל התניא זי"ע מגדולי תלמידי המגיד זי"ע כפי שכתב בספרו 'תורה אור' (מגלת אסתר). ידועים לכל דברי הגמרא (שבת פח.) על הפסוק (שמות יט יז) 'ויתייצבו בתחתית ההר', שבשעת מתן תורה כפה הקב"ה עליהם [-על ישראל] את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא [רש"י: שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם - יש להם תשובה, שקבלוה באונס]. אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש [רש"י: מאהבת הנס שנעשה להם], דכתיב (אסתר ט כז) 'קיימו וקבלו היהודים', קיימו מה שקיבלו כבר'.

התוס' (ד"ה כפה) על אתר כבר תמהים, לשם מה היה נצרך לתת להם את התורה בכפיית הר כגיגית, והלא ישראל ענו פה אחד בחיבה ובנעימה 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' (שמות כד ז) ורצו לקבל את התורה. ומה לנו עוד להאריך על גודל תשוקתם בראותנו במקראות כיצד קָבַל ו לפני משה שרצונם לשמוע קול אלהים ממש כשהוא מדבר מתוך האש, ולא מפיו [-של משה], כי 'אינו דומה השומע מפי המלך לשומע מפי המלך, רצוננו לראות מלכנו' (מכילתא פרשת יתרו מס' דבחדש ב). ואם כן יש כאן תרתי שצריך להבין. א. למה היה צריך ה' לכפות עליהם הר כגיגית, אחר שישראל חשקו ורצו לקבל את התורה. ב. הכי ניתן לומר שקבלת התורה היתה בכפיה, והרי הכתובים מעידים ואומרים שלא כן היו הדברים.

מפרש הרב זי"ע דרך משל, המעיין בפסוקי התורה ובדרשות חז"ל עליהם, יווכח לראות דבר נפלא, שמיום יציאת מצרים ועד יום

שבשפלים, ששם יתהפך ה'אין' להיות ב. רבו על זה תירוצים רבים ושונים, יש' וכן להיפך לעשות מן היש' 'אין'. עיין בתוס' שם שמפרש שהוצרך

מתן תורה - פרק זמן של חמישים יום, זכו ישראל להשגות גדולות אשר איננו בנמצא במהלך כל הדורות, שעלו ונתעלו לזכך מידותיהם מדה אחר מדה, וניתן להם לאכול 'מֶן' - לחם שמלאכי השרת אוכלין (יומא עב.), ולשתות מי באר, וה' הנהיגם על כנפיו כנשר המרחם על גוזליו (ראה רש"י דברים לה יא ד"ה על גוזליו), ובייחוד כשקרבו הימים לקראת מעמד 'קבלת התורה' שאז הזדככו ביתר שאת ועוז עד שהיו דומים לאלהים כמאמר הפסוק (תהילים פב ו) 'אני אמרתי אלהים אתם' וניטל מהם יצר הרע (פרקי דר"א פרק מא).

זמישכך ייאמר, כי הכפיה המדוברת לא היתה כפיה בעונש של מוטב שתקבלו התורה כדי שלא תמותו, כרב העומד על גבי תלמידיו

לכך 'כפה עליהם ההר, ללמד שאף בעת שנסתלק החיות, והתורה היא עליו משא כבד, יקבל על עצמו עול תורה, וידמה כמי שכופין אותו לעשות בעל כרחו, והוא דרך טוב לאיש ישראלי בימי הקטנות, שלא יבטל התמיד מעסק לימודו ועבודת השי"ת גם שאינו חושק'.

הרה"ק רבי פינחס הורוויץ זי"ע 'בעל ההפלאה' בספרו 'המקנה' (קידושין נז. ד"ה כיון) מפרש, 'שאף שהיה חשקם רב לקבלת התורה, כמו שנאמר (שמות יט כא) 'פן יהרסו אל ה' לראות', אלא הענין הוא, שאף שהיה להם יראה העליונה הוצרך להזהירם על יראת העונש, והיינו, שאמר להם 'זאם לאו שם תהיה קבורתכם' וכו', והענין ביראה העליונה זו, אף כי היא נשגבה מאוד, מכל מקום יש ביראת העונש מעלה אחרת וכו'.

לכפות עליהם הר כגיגית כדי שלא יחזרו בהם בראותם את האש הגדולה. ובמדרשו של רבי תנחומא (פרשת נח אות ג) מיישב, שהכפיה הוכרחה לקבלת תורה שבעל פה.

המהר"ל בספרו 'נצח ישראל' (פרק יא) ביאר הענין בזה הלשון: 'כי קבלת התורה הכרחי, ואילו היו מקבלים עליהם את התורה מרצונם, היו סבורים כי הדבר תולה בדעתם, ואפשר שיהיה פירוד לדבר זה, שאם לא ישמרו התורה יהא בטול לנתינתה, אבל עתה שהיתה קבלת התורה הכרחי, אם כן אי אפשר שיהיה בטול והסרה לדבר זה, כי אם נתינת התורה וקבלתה מחויב, כל שכן שמחויב שלא תהא בטול לתורה'.

בשם ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע הובא (בן פורת יוסף פרשת וישב ועוד), כי

ה - משיבת התענוג מן הישי' ל'אין' -

ומזרזם במקל חובלים, אלא כפיה מתוך הארה גדולה, שהיה בהיר להם לישראל כי טוב סחרה של תורה מכל סחורה, ואילולי התורה למה להם חיים, ולא היתה להם ברירה כי אם לקבלה, ונתקיימו בהם דברי ה'אור החיים הקדוש' (דברים כו ח) 'שאם היו בני אדם מרגישיין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה'. משל לשני ידידים אוהבים בלב ונפש, שכל אחד היטיב לחברו וגילה לו מצפוני לבו, שהאהבה בין שניהם לא נותנת לאי מי משניהם שלא לענות לבקשת רעו, בידעו כי השני חפץ ביקרו. וכמו כן היה בעת קבלת התורה, שכיון שנתן להם השי"ת טובות וחסדים בלי די והסכים לירד מן השמים אל הארץ להשמיע את דברו מחמת חיבתו לבניו, צעק לבם של ישראל אל ה'. וריבוי הטובה הוא זה שכפה עליהם לקבל תורה ומצוות, ולכן יפה אמרו שקבלת התורה היתה על ידי 'כפה עליהם הר כגיגית'.

זהיה הדבר תלוי ועומד עד ימי אחשוורוש, שאז היתה ההשלמה לקבלת התורה על ידי קבלה ברצון. היינו, כי בזמנים הללו שקדמו לנס פורים, היה ההיפך הגמור מהזמן שקדם למתן תורה, שבאותו שעה היו ישראל באחד מזמני השפלות הגדולים ביותר, שמלבד מה שהמקדש היה חרב והוליכו אותם אל ארץ בבל, הוסיפו עוד לחטוא בחטאים מהחמורות שבחמורות, שנשאו נשים נכריות (עזרא י ב), חללו שבתות (נחמיה יג טו), השתחוו לצלמו של נבוכדנצר ונהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה יב). וכיון ש'קיימו וקבלו עליהם' את התורה מחדש, לכן דווקא אז שהיו רחוקים מכל משיכה לקרבת אלהים מהתעוררותא מלעילא, נקרא כאילו קבלו את התורה שלא בכפיה אלא מרצון, כי הראו שמקבלים עליהם עול תורה אף שלא היה להם קולות וברקים והשפעת השכינה, ורק מחמת שזה דבר ה'.

ג. וראה ב'עבודת ישראל' (פרשת בלק) משמו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שהשתמש אף הוא בדרך זו להליץ זכות על ישראל כיצד חטאו בעגל, ודרכו שם שונה מדברי הרב זי"ע כאן, עיין שם.

זכך אכן מסופר על בעל התניא זי"ע עצמו, שפעם אחת בא לפניו אחד לתנות צרתו שהוא קשה הבנה ומתקיים בו 'קשה לקנות וממהר לאבד' (אבות פ"ה מ"ב), ולפיכך כל יגיעה בהבנת התורה עולה לו בקושי גדול. אמר לו 'בעל התניא': מי יתן והייתי יכול להתחלף עמך, שכיון שחוננתי במתנת שמים בבינה יתירה ובחשקת התורה, אזי כל לימוד התורה שלי נמשך מנטיית ליבי, דלא כמר שלימודו ואפילו הקטן ביותר שווה הון רב, כיון שהוא בא אחר התגברות על היצר ואיתכפיא שלו לכוחות הקדושה, ויוצא שדווקא לימוד זה הוא זה שאינו מתוך כפיה אלא מאהבת ה' ומסירות נפש לעקוד לפניו כל חמודות שבעולם.

על כן יאמרו המושלים, כי כמו שני מדינות הסמוכות זו לזו שחיים יחדיו בשלום, שאין לכל אחת מהם טעם להראות את גדולתה בימים כתיקונם, ורק כשמתחוללת מלחמה בין שניהם אזי ניכרת הגדולה והגבורה של כל אחת מהם. שכן הוא גם במלחמת היצר, שמי שהולך בטח ואין לו משיכה לרע מחמת טבעו הטוב, אז אין כל כך חשיבות למה שהוא עושה כפי אשר יוליכנו טבעו הפשוט, ואינו מגלה כחו הגדול, אבל אותו הלוחם שהגוף מושך אותו לאשפתות והוא עומד כנגד וגובר עליו, אז דווקא מראה שכוחו וגבורתו מלאים עולם, ומעלתו גדולה ביותר מהימים שהיה שרוי בהם במנוחה השקט ובטח.

עיקר העבודה - תבעדת הלב לעבודת ה'

נקודה זו של מציאת ה' בחושך ומסירתו לגבוה, היתה אחת מן השורשים הגדולים שהטביעו תלמידי ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע, שהיה אומרים, שאין ערך למעשים הטובים ואף אם יהיו הרבה בכמות, אם אין עמה מלחמת היצר ורצון פנימי להתקשר אל ה', וכאותו שכתב ה'שפת אמת' (פרשת בהעלותך שנת תרמ"ג): 'כלום הרצון של השי"ת מאיתנו, לבוא לעלמא דקשוט בכרס מליאה מש"ס ופוסקים, אלא העיקר הוא להיות הלימוד בדחילו ורחימו'. שהלב יבער לעבודת ה' לכוף את תאוות ומשיכות הלב אל הרוחני, ובזה מעלים נחת רוח גדולה עד מאד

לשמים. וכמו שדרשו ספרי הקודש שצריך להיות בבחינת 'אדם כי יקריב מכס' (ויקרא א ב) שיקריב עצמו ורצונו, ואש תוקד בלבבו לדבוק בשכינה, להיות 'חם לבי בקרבי ובהגיגי תבער אש ה'" (ע"פ תהלים לט ז), שזה עיקר המטרה בלימוד התורה שיביאנו הלימוד להידבק ב'אנא נפשי כתבית יהבית' (שבת קה.). זהו גם הטעם שאותם יהודים פשוטים שהיו יראי ה' אבל לא זכו להיות מתופסי התורה, זכו לחיבה יתירה בייחוד אצל ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע וממשיכי דרכו, לפי שהיה גלוי וידוע להם, שמסירת התענוג של אותם יהודים פשוטים להכניע את הרע ולהשיבו אל אביו שבשמים, מעלה נחת רוח לשמים יותר מאלו שלומדים תורה ללא הפרעות ומניעות מצד הגוף.

התענוג הטוב שורשו ממקום הרע

הרי למדנו שעיקר התענוג העולה לשמים הוא ממה שלוקחים את היצר הבוער בקרבנו תמיד' (תפלה קודם התפלה להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע), שתפקידו למשוך את האדם להתענג בתענוגי הבל, ומעבירים אותו לצד הקדושה על ידי שנעצרים קודם מעשה ומחשבים חשבוננו של עולם לאמר, 'אם נפשי חומדת וכוספת לתענוג, מוטב לי להידבק בשורש התענוג שהוא הבורא כל עולמים אשר לשמו ולזכרו תאוות כל נפש, ולא לדבק בתאוה רגעית ומטופשת שמציע היצר'.

בדרבננו, יומתקו דברי ה'זוהר הקדוש' האומר (ח"א קלח). 'אלמלי יצר הרע, חדוותא דאורייתא לא הוי לי', לפי ששמחת התורה

חוטא, שמענה את נפשו, אלא כמו שאמרנו שקודם שיהנה מן ההנאה הגשמית שעושה, יתבונן מעט וידבק בניצוץ ה'אין' החבוי בתוכו ויבקש לידבק בה. ואז מהפך את כל תענוג היש' העומד וכלה, לתענוג של 'אין' שקיים לעד ולנצח.

ד. באנו לנכון להדגיש שוב את שהארכנו במדור הקודם, שאין כל כוונה בדברינו שיתנזר אדם ויסגף עצמו מלאכול ולשתות, כי גם זאת אמר ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע (פרשת משפטים אות ז) '**שכל אדם שהוא מתענה, עתיד ליתן את הדין, שנקרא**

מגיעה דווקא אחר התגברות על היצר והבאתו לצד הקדושה, כמשל שהזכרנו משני המדינות התופסים חרב מלחמה, שהמלחמה גורמת להכיר את גדולת וכח המנצח, וגורמת לו לישוב על כסאו ביותר שאת ותוקף. ולא מלימוד התורה וקיום מצוות המגיע מתוך מנוחת ורגיעה ללא הפרעות מצד היצר.

בכך נבין גם את שאמר אור שבעת הימים ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע (פרשת אתחנן אות יד) שבשעה שמתרגש איזה ניסיון לאדם, צריך להאמין ולדעת שה' הוא זה שמחיה את כח הרע לנסותו. ועומק הדברים, שלא זה בלבד שהשי"ת מחיה את כל הנעשה והנמצא ואפילו את הרע, וכמו שאנו אומרים בכל יום 'ועתה מחיה את כולם' (נחמיה טו ו) ו'כולם' במשמע, אלא שעל האדם לזכור ולדעת, כי גם בתוך ההסתר פנים יש מי שמחיה את היצר במחשבה תחלה, כדי שלא ידבק בתענוג הגשמי שבו, אלא יקחנו להיות תענוג של 'אין' שכולו רוחני, ונמצא שהתענוג מנועם זיו ה' ומעלה את ה'יש' לעשות ממנו 'אין', ואז ממילא היצר מסתלק ממנו ואינו נופל בחטא.

ובזאת יתחזק העובד, שלא ישגיה אל טענות המסית שהשי"ת הרם על כל אינו צריך את עבודתו להגביה את התענוג ה'יש' שיהיה 'אין', כי אליו דבר המגיד זי"ע, לפרש את שנאמר ב'זוהר הקדוש' (ח"ג ז): 'ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים': 'צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה לזה, כשהוא עושה מצוה או בלימוד תורה ותפילה, שמה שהוא עושה למטה יתעורר תענוג גדול לעילא. ולא יאמר איך אפשר שאני אעשה תענוג גדול לעילא, על זה נאמר (משלי טז כח) 'ונרגן מפריד אלוף', כי כנסת ישראל נקראת 'אמונת אומן', ובכל עשיית המצוות יחשוב שיהיה תענוג גדול לעילא כביכול, שיביא כל הדברים לעולם התענוג, ששם לא היה שבירה, על דרך (קהלת ז יב) 'והחכמה תחיה' וגו', ומחיה אותו. אך אם כן יאמר אדם בלבו שהוא גדול מאוד ויבוא לגדלות חס ושלום וכו', וכלל גדול שצריך להתעורר מלמטה ההתלהבות, דהיינו התענוג שלו כדי שיבוא לעולם התענוג.'

הדביקות בתענוג הרוחני מבטלת את כל התענוגים הגשמיים ומביאה שמחה

ניתן להוסיף להלך דברי הרב בעל התניא זי"ע, יסוד שחזרנו עליו פעמים רבות, כי ההתדבקות בתענוג הרוחני מבטלת ממילא את כל המידות רעות והתענוגים הרעים ששורשיו בעטיו של נחש, כי מי שלבו צועק אל ה' ורוצה בקרבתו, שוב אין היצר יכול לפתותו בשום תענוג או רצון שאינו רצון ה"י. ונאמר מעתה, כי זה מה שמוצאים ב'הדר קבלוה בימי אחשוורוש', שאף שישראל שבאותו הדור היו מצויים במצב ירוד עד מאד וכדי להגיע לקבלת התורה היו צריכים לכאורה יגיעה של שנים רבות, מכל מקום כיון שנדבקו באש להבת ה', ממילא סר מהם כל הרע שהיה להם, ויכלו לקבל את התורה תיכף באהבה, ולהיות נקיים כמו בריה חדשה ולהודות לה' ולהשתבח בתהילתו, וכמו שדרשו חז"ל (ויק"ר ל א) על אותו הדור 'תכתב זאת לדור אחרון' (תהלים קב יט) - זה דורו של מרדכי שהיו נטויין למיתה, 'ועם נברא יהלל יה' - שבראן בריה חדשה, שהם אלו שיהללו את שם ה'.

ביטול היש' לפני ה'אין' מעורר שמחה באדם

זהאמת יורה, שדווקא ביטול תענוג היש' לפני ה'אין', הוא זה שמביא שמחה אמיתית בלב האדם, מפני שהתענוג הגשמי סופו שהוא כלה ונגמר, ואז כדי להמשיך להתענג צריכים לרדוף ולחפש תענוגים נוספים וחדשים כי הראשונות כבר אין בהם ממש, והוא כדרך שאמרו

מדה צריכים לעבוד שנים ארוכות מאד, אלא הדרך הנכונה להידבק ב'אהבה שבתענוגים' אל חלק ה'אין' שבתוך היש', שאז האש תמיד אשר תוקד על המזבח שבלבו, שורפת ממילא את כל הדברים שאינם טובים.

ה. וכמו שנאמר באריכות גדולה בשיעורים הקודמים, שזה הדרך ישכון אור אשר סללו לנו תלמידי ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע, שלא להתעסק בלשבור מדה רעה אחר מדה רעה, כי מי גבר אשר יחיה ולא יראה שחת - אחר שעל כל

יסודות והקדמות ללימוד ספרי החסידות

י

חכמינו במדרש (קה"ר ג י) 'י' שלו מנה רוצה מאתיים', שמחמת שיש לו כבר את שרצה הרי שטבעו הגשמי מושכו להשיג עוד ועוד ואין דבר שיכול להשביע רעבונו. לא כן מי שלבו מלא ב'אהבה בתענוגים' אל ה' וכל מעשה שהוא עושה הם 'פיקודי ה'' (תהלים יט ט), שזוכה ומתקיים בו סיפא דקרא 'משמחי לב' – שהוא מלא שמחה ותענוג, כי ה' ש'עוז וחדוה במקומו' (דברי הימים א' טז כז) – עמו בכל מקום, ואף כשיש לו מעט גשמיות הוא שמח וטוב לב, כי הוא יודע שהמעט שבידו הם רב להיות שהדבר הזה הוא רוחני ואין שיעורו בכמות אלא באיכות ולפיכך כל מעט שיש לו בידו הוא רב וממילא הוא שמח וטוב לב. וכן הגידו רבותינו (ראה נוצר חסד אבות פ"ה מ"א ועוד רבים) כי הגימטריא של 'לב שמחה' – [מתוך הפסוק (תהלים צז יא) 'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה'], עולה בגימטריא 'שכינה' [385]. ולא בכדי הוא, אלא ללמד בא כי מי שהוא דבוק ב'שכינה', הוא זה שלבו שמח בשמחת עולם.

ראיה ניצחת על זה נוכל להביא ממה שיעלה ויבוא לזכרוננו, כיצד ובאיזה שמחה עילאה שרויים ישראל עם קדוש במוצאי יום הכיפורים אחר שהתענו בכל היום כולו, שהוא היפך השכל הישר המורה, שאחר יום שלם של צום ועמידה על הרגלים, היו צריכים להיות שפופים ועצבים ולהוטים למלא תענוגינו. כי הוא אשר אמרנו, שה'עלי תשוקתו' של בני ישראל הדבקים בעולם ה'אין' ביום הנעלה הזה, ממשיכה תענוג גדול כל כך, ומסירה את כל המשיכה לתענוגי עולם, עד שמובטחים אנו כי גם אם בעיצומו של יום היה מותר לאכול ולא היה כלל מצות עינוי,

כי מי שצוה לצום ביום הכפורים הוא ציוה לשמוע לרופא ושלא לצום וכו', וזה שאדם מבטל דעתו לדעת התורה וכו' הוא שוה יותר מהכל' ותמיד יש לו איזה הרגשת חימוץ על שיצא מציווי הכלל של 'ועניתם את נפשותיכם' (ויקרא טז לא).

ו. ואדרבה מי שנפסק לו שחייב לאכול, קשה לו יותר לשמוח בשמחת היום ואין שמחתו שלימה כמו האחרים, אף שמקיים מצוה גדולה באכילתו, [–וכלשון שכתב הרה"ק מסוכטשוב זי"ע בעל 'שם משמואל' זי"ע (אגרת המודפסת בסוף הספר)

הרי שלא היו משגיחים כלל על הגשם מחמת קרבת אלהים לי טוב החופף עלינו באותם השעות, שמבטל את כל התענוגים האחרים.

ותן לחכם ויחכם לבדו ממראה עיניו שכל דברנו אמת וצדק, ממה שאנו רואים כיצד דווקא אותם 'חופשים' שפקרו ופרקו עול תורה ומצוות מעליהם רח"ל, הלהוטים אחר תאוות הגוף ותענוגי העולם לעשות ככל אשר יורה אותם המלך זקן וכסיל, הם אלו העצובים והמדוכאים שבבריות מרוב רדיפתם אל התענוג, ודווקא 'אנחנו עמו וצאן מרעיתו' השומרים תורה ומצוות ומרחיקים עצמינו מכל תענוג גשמי, מלאים שמחה ותענוג וחשיבות למתנת החיים. כי השמחה והתענוג האמיתי, שורשו דווקא כשאין הולכים אחר הרצון הגשמי, אלא מכניעים אותו לגבוה - להתענג על ה'. והמציאות מוכחת כמאה עדים, שאותם ההולכים שובב אחר תענוגות הגוף, סופם שהם מרגישים שהם ריקנים מכל עד שאין להם ממש טעם בחיים שכאלו, לא כן נחלת עבדי ה' שעול מצות על צוואריהם, שמקבלים חיות מכל נצחון על היצר שעושים, ומרגישים שמחה ואושר מכל ניצחון קטן וגדול על תאוות ותענוגי היצר. ודי בזה.

על ידי 'שיר' יכולים לבטל את ההסתר

השמחה המגיעה בעקבות ה'איתכפיא' וה'איתהפכא" - כשכופים והופכים את תענוג היש' שיהיה 'אין', אינה רק הפועל יוצא

לעתיד לבוא שאין בו אכילה ושתייה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה (ברכות ז.).

ה. לתועלת הענין נסביר מעט מושגים ידועים המפוזרים רבות ב'זוהר הקדוש' ובספרי חסידות לטובת הקורא הנאמן.

ז. בגיליון העבר הבאנו על כך את דברי הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע (קול מבשר ח"ג חודש מנחם אב אות ג) שהיה אומר: **'אילו היה בכוחי, הייתי מבטל כל התעניות, מלבד יום הכיפורים ותשעה באב. כי ביום כיפור מי צריך לאכול, ובתשעה באב מי יכול לאכול.'** שקדושת היום לבד מספקת תענוג ושובע כפי שיהיה

מהבאת ה'יש' אל ה'אין', אלא גם הדרך כיצד לבטלו ל'אין', וזה הוא המושג הנקרא 'שיר', ונפרש הדברים. היום בזמננו קל מאד לשורר 'שיר' ולחשוב ששרויים בשמחה, ודי להכניס איזה סי. די. [CD] אל הטיי"פ ולשמוע נעימות שיר כדי להרגיש טפח מעל הקרקע, ברם אם נתבונן נראה שאין זה כלל פנימיות המושג הנקרא 'שיר' אלא דבר חיצוני ללא משמעות. והראיה, שהרי אם יכבה את ה'שיר' הזה תבטל ממנו כל שמחה ולא ימשיך לשורר ולשמות. אלא מהו ה'שיר' האמיתי, 'שיר' היוצא משמחה ורגש פנימי שאי אפשר לצמצמו בתוככי האדם, כאותו שהודיעו לו שזכה בפרס גדול בהגרלת הלאטער", שהוא אינו זקוק לכלי שיר כדי לרונן ולשמוח, אלא פיו שר מעצמו שיר נאה ומשובח. וכך לימדנו חז"ל (ערכין יא:) 'אין אדם שר שירה, אלא מתוך שמחה', שאין שמחה בא לאדם

דקודשא בריך הוא לעילא על כולא, יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכולא' וכו'. עיין שם עוד נעימות דבריו.

מלבד זאת יש את מושג נעלה יותר הנקרא 'אתהפכא', פירוש, לאדם יש שני יצרים יצר הטוב ויצר הרע, והנה יש עבודה בבחינת היצר הטוב, שלבו נמשך לקיים תורה ומצות כאשר צוה ה', אך למעלה מזה יש את העבודה ביצר הרע, שלוקחים את היצר הרע והופכים את תאוותיו שיהיו תאוות לגבוה של לשמו ולזכרו תאות כל נפש וכפי שדובר בהרחבה במאמר זה כולו, שעבודה זו של היפוך היצר הרע תחת היצר הטוב, מעלה נחת רוח שאין לשער ולתאר.

ישנם ב' דרכי עבודת ה' זו למעלה מזו והם 'איתכפיא' ו'איתהפכא'. מושג 'אתכפיא' ביאורו, ללחום עם יצרו ולא לשמוע לעצותיו המרושעות אף שהוא מגיע פעם אחר פעם, וכדברי הרב בעל התניא זי"ע ב'ליקוטי אמרים' (פרק כז): **'הרי זאת היא מדת הבינונים ועבודתם לכבוש היצר וההרהור העולה מהלב למוח, ולהסיח דעתו לגמרי ממנו ולדחותו בשתי ידים כנ"ל, ובכל דחיה ודחיה שמדחהו ממשבתו, אתכפיא סטרא אחרא לתתא, ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, ואתכפיא סטרא אחרא דלעילא וכו', וכמו שהפליג בזוהר פרשת תרומה (ח"ב קכח). בגודל נחת רוח לפניו יתברך 'כד אתכפיא סטרא אחרא לתתא, דאסתלק יקרא**

מתוך [שמיעת] שיר, אלא שיר בא מתוך שמחה, ופעולת ה'שיר' היא ההבעה כלפי חוץ שהלב מלא על גדותיו, עד שאין יכול לבטא עצמו כי אם על ידי שיר מלא געגועים ורגש.

נמצא שהשיר הוא צמצום הרגשת פנימיות הלב של האדם. ומעתה נאמר, שאם האדם עומד במצב של 'שיר' בבוא אליו ניסיון כלשהוא, היינו, שלבו בוער כאש שלהבת להתעדן באהבת ה', אזי ממילא אין מי שיכול לו, כי מוברר לו כשמש באור יום, שהשי"ת מציץ מן החרכים של ההסתר ומצפה ממנו שיעלה את חלק ה'יש' אל הקדושה, ושכל ניסיון הבא אליו אינו במחשבה שהשי"ת שונא ומבקש להרע לו, אלא אדרבה מחמת שהוא בוטח וסומך עליו כי בכוחו למצוא בתוך ה'יש' תענוג של 'אין' וליהנות בתענוג שאינו פוסק. ובכח זה של ההתקשרות בהשי"ת הטבוע בו עד שלבו כמו שר מאליו את השירה הזאת לה', יכול לנצח את הקושי העומד כנגדו.

הזכחה על מעלת השיר להסיר את כל המחיצות, נוכל להביא ממה שמסופר בחז"ל (ראה רש"י ויקרא ט כג), שאחר שבני ישראל נדבו לב אחד להביא אל עושי המלאכה את כל הנצרך לבניית המשכן והמתינו לבנינו ביום השמיני למילואים, עמד משה רבנו יחד עם כל ישראל בפתח אוהל מועד בתפלה ובקשה שתדד אש מן השמים, דבר שיוכיח כי נתקבלה מנחתם אשה לה', ולא נענה. והיה הביזיון והצער גדול מאד, שחשבו שלא נתכפר להן מעשה העגל, וכמו שאמר אהרן הכהן אל משה 'יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל' (שם). מה עשה משה רבנו, הלך ואמר 'ויהי נעם' המכונה גם 'שיר של פגעים' (שבועות טו:) ומיד ירדה אש מן השמים - 'וירא כבוד ה' אל כל העם' (ויקרא ט כג). והכונה, שמשה רבנו עמד והחדיר לעצמו ב'שיר', כי כל אשר בשם ישראל יכונה רוצה ללון 'בצל שדי', וגלוי וידוע לכולם כי גם הסתר זה שלא ירדה אש מן השמים הוא ממנו יתברך על מנת שיתקרב אליו, ואז תיכף כשפתח את פיו ב'שיר של פגעים' זכה להתגלות אלוקות מן שמיא ותבערת אש לבם של בני ישראל ירד בדמות אש מן השמים.

את אותו הדבר רואים גם בזמן חינוך הבית הראשון, שכשביקש שלמה להכניס את הארון אל בית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה ולא הניחו לו להכניסו (שבת ל), שהיה הסתר גדול מאד, והחיצונים עמדו להפריע שלא יבוא ה' לשכון כבוד בארץ. עמד שלמה ושורר כ"ד רננות אל ה' ועל ראשם את השיר הגדול ביותר 'שיר השירים אשר לשלמה' (זוהר הקדוש ח"ב קמג), שעיקרה של מגילה זו מסירות נפש ואהבת ה' אלינו^ט, וכיון ששורר והזכיר שמו של דוד נעים זמירות ישראל (ראה שבת שם), מיד נפתחו השערים ובא מלך הכבוד. כי ה'שיר' מעורר את פנימיות הדבר והתשוקה שבלב, ותבערה זו מבטלת כל הסתר. וזהו השיר האמיתי שיתגלה לעתיד - 'תשורי מראש אמנה' (שיר השירים ד ח), שבני ישראל ישוררו על גאולתם ופדות נפשם, איך אש להבת שירתם בכל ימי הגלות להידבק בהשי"ת, הוא זה שגרם לבית המקווה שירד בנוי מאש מן השמים (רש"י סוכה מא. ד"ה אי נמי) - בית המקדש שכולו אש קודש.

פסוק 'שמע ישראל' ומגלת שיר השירים, הדביקות להשי"ת במדרגת 'שיר'

באמת אמרו, שסוד השירה שגור על לשונינו פעמיים באהבה בכל יום תמיד, דהנה מודעת זאת שבקריאת שמע צריכים למסור את הנפש להשי"ת בכל לב נפש ומאד (זוהר הקדוש ח"ג קכא, קצה:) והכונה מעכבת

בה תמיד כמו שצונו (דברים ו ה) 'בכל לבבך ובכל נפשך', והוא ששלמה אמר דרך משל 'כי חולת אהבה אני' (שיר השירים ב ה), וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

י. כמו שכתב שם רש"י בפירושו הראשון: 'בקבצי את נדחיק' - תסתכלי ותתבונני מה שכר פעולתך מראשית האמונה שהאמת בי, לכתך

ט. וכדברי הרמב"ם (הל' תשובה פ"י ה"ג): 'וכיצד היא האהבה הראויה, הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה, והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה, יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים

בו (שו"ע או"ח סי' ס"ה). אכן אין הכונה רק על פי פשט, שהשי"ת רוצה שיקדשו שמו עליו וימותו עבורו, כי מה נחת רוח כביכול יש להשי"ת בעולמו אחר שמת פלוני זה, כי כיון שמת זה כבר לא יכול להתקדש עוד שמו בעולם על ידו. אלא עיקר הענין של מסירות נפש בפרשה ראשונה, כי אותיות 'ישראל' שב'שמע ישראל' הם נוטריקון של ב' תיבות: 'שיר' - 'א-ל' (תיקו"ז תי' י כה), עץ חיים שער לא פרק ה, פע"ח שער קריאת שמע פרק א (ועוד), שרצונו הגדול של השי"ת, שלבות בני ישראל יהיו מלאים שיר לה', היינו, הכרה וידיעה ברורה כי כל ההסתרות שלהם בכל העניינים ב'בכל לבבך נפשך ומאודך' בד' כנפות הארץ ובכל ז' הרקיעים ובארץ מתחת, הכל נגזר מאת ה' לטובה על מנת להביא את התענוג היש' ל'אין' הגבוה^א, וכיון שיהיה דבר זה בפיהם ובלבבם 'בשכבך ובקומך', ממילא כבר לא ימשכו אל הרע, כי יזכרו תמיד את משאלתם האמיתית לזכות לחיבת ה' עליהם, ויסכימו למסור הכל למען תשוקת קרבת אלהים.

על פי כל האמור נבין מאליו, מדוע בבוא יום השבת שהוא חמדת הלבבות, מקדימים לומר 'שיר השירים' (ראה הרחבה על מקור מנהג זה ומעלתו בספרנו 'שבת מלכא קדישא' ח"א עמ' פח-צא). כי ביום השבת כשבני ישראל ששים ושמחים כמקבלי מתן נחליאל, הלב כמו מתמלא על גדותיו להנעים 'שיר השירים' למלך שהשלום שלו ולבקש קרבת אלהים. וזהו

באהבה 'כי הוא ענין חפזון ומהירות', היינו, מצוה הנעשית פעם אחת בלבד, 'אבל מה שאדם פועל ביטול הרצונות בימי חייו בישוב הדעת ובמתנות, הוא נאה ביותר', שלמסור את חיי היום יום אל השי"ת, לפעול ולנהוג רק על פי התורה, הוא רצוי ונאה להשי"ת עוד יותר ממסירות נפש לקדש שמו במיתה במסירות נפש.

אחרי במדבר ומסעותיך וחניותיך על פי, וביאתך לראש שניר וחרמון שהיו מעונות אריות סיחון ועוג וכו'. שאמונה זו היא שהביאה א השירה - 'תשורו מראש אמנה'.

יא. כמו שכותב ה'שפת אמת' (פרשת אמור שנת תרמ"ג) שציווי התורה מסור עצמך וקדש שמך (ספרא פרשת אמור פרשה ח פרק ט אות ד) אינו רק לקפוץ אל כבשן האש למען שמו

'שיר השירים אשר לשלמה ישקני מנשיקות פי' (שיר השירים א א-ב), שהנשיקה הבאה מתוך אהבה יש בכוחה לנסוך כח באדם, כמו הנשיקה של האם הנושקת לבנה מרוב אהבה שנותנת בילד כח וגבורה. וכנסת ישראל משבחת את דודה באהבה שלא חסר לה דבר אלא את אותה נשיקה ממנו שהיא ההתדבקות הקירבה והתענוג הגדולים ביותר שיכולים להיות, שכשזוכים אליה ממילא מתבטלים כל ההסתרות והרצונות לתענוגים שאינם טובים, ואין צריכים להילחם עם כל מדה רעה לבטלה אלא היא נשרפת מאליה מחום הבל הנשיקה, כי הבלא – ההבל היוצא מן הנשיקה, מפיק הבלא – של חימום היצר. והאדם אינו מתרגש כלל מתענוגי ותאוות היצר, בזוכרו כי יש לו חיבוק ונשיקה של אהבת אב ואם שקיבל מהש"ת, והוא זה ששלח אליו את הקושי הזה ויודע שיש לו כח להתגבר אליו ולקיים רצון ה'.

הבריאה מונהגת באופן של 'שיר' והבקשה בתפלה לזכות לזה

לא רק האדם מונהג על ידי 'שיר' – עד כמה הוא מלא געגועים אל ה' ורוצה קרבתו, אלא הבריאה בכלליותה גם כן בנויה על אופן של 'שיר'. שביום ראשון לבריאה הבהיק הקב"ה מאורו ויצר את האור הגנוז שהאיר מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב), כמו שנאמר (בראשית א ד) 'וירא אלהים את האור כי טוב' - האור שהוא כולו 'טוב'. וכשנדקדק בתיבות 'כי טוב', ונחשב 'כי' פעמים [30] את תיבת 'טוב' [30], יעלה לנו כמנין 'שיר' [510]. ללמדנו שהאור הגנוז הוא בעצם ה'שיר' מלא דביקות של כל הבריאה השוררת בהשתוקקות וכיסופין למלכו של עולם. אכן גם עתה שנגנז האור הזה, יש הארה מזה בכל יום תמיד וכמו שכתב הטור (ס"י נט) בפירוש התיבות 'יוצר אור ובורא חושך' שיצירת האור עליה אנו מודים היא האור הגנוז הנ"ל שנברא ביום הראשון.

זכפי מה שהאדם מעורר עצמו ומבקש להידבק בשיר הזה המתנוצץ בכל יום על ידי האהבה רבה ו'אהבת עולם' אל ה' [כמו שהארכנו במושג זה בשיעור הקודם], כך זוכה לקבל על עצמו עול מלכות שמים

שלימה של 'שמע ישראל' - 'שיר א-ל', שיעלה בלבו שישיר שיר השירים לה' ולבקש רק בקשה אחת 'ישקני מנשיקות פיהו', לבטל את כל תענוגי עולם למען התענוג האמיתי עליו כותב ה'מסילת ישרים' (פרק א): 'האדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא'. וה' יזכנו.

קהל חסידי קאסוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד

השיעור השבועי
הקדמה ללימוד ספרי חסידות
מתקיים באופן כללי מדי שבוע בשבוע

ביום ב' בערב*

בבית מדרשינו
1353-55th Street

בשעה 9:45

עד שעה 10:30
[ואח"כ יתקיים מגן מעריב]

ניתן לשמוע השיעורים בקו קול קאסוב
במס' 718-682-2004 [1-5]

וכן ניתן לשמוע מודעות אדות השיעור
במס' הנ"ל [1-2]

*כדאי לצלצל כל שבוע מקודם לשמוע אם יש

שינוי בזמן מסירת השיעור